Ч. 189 (10.866). Львів, пятниця 27 серпня 1926. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Конґрес національних меншостей.

(Від нашого кореспондента.)

Берлін, 22. серпня 1926.

На другий конгрес національних меншостей, що зачинається 25. ц. м. в Женеві, зголосилося досі 39 національних груп, а саме 10 німецьких, 5 жидівських, 5 польських, 3 українські, з того одна з Підкарпатської України, 3 московські, 3 мадярські, 2 словінські, 1 білоруська, 1 литовська, 1 чесько-словацька, 1 лужицько-сербська, 1 данська й 1 шведська. Найбільше національних груп зголосилося з Польщі, бо аж шість, а далі 5 з Чехо-Словаччини, 4 з Румунії, 11 з Литви, Латвії й Естонії, 3 з Німеччини, по дві з Австрії, Італії і Югославії та по одній з Данії, Еспанії й Мадярщини.

Як довідуємося, буковинські Українці пересилають на конгрес окремий меморіял у справі тяжкого положення Українців під Румунією.

Секретаріят конгресу урядує в готелі „Вікторія" під проводом д-ра Е. Аменде, про якого статті з приводу білоруського, українського й бесарабського питання, передруковані між иншими богатьома часописами (нпр. „Revaler Bote", „Litauische Rundschau"), була вже в нас мова.

Женева, 25. серпня 1926.

Сьогодня відбулася тут інавгурація другого конгресу національних меншостей. Передучора і вчора радили делегації окремих національних меншостей над програмою, з якою мають виступити на конгресі, а також над тактикою.

Польські меншости з усіх 5 держав творять спільний фронт під проводом делегатів з Німеччини. Таксамо одноціло виступатимуть делегати жидівських меншостей, що вибрали д-ра Моцкіна своїм спільним делегатом. Зате німецькі делегати з ріжних держав не найшли ще спільної мови, бо й доля німецьких меншостей в ріжних державах дуже ріжна. Німці з Румунії домагаються утворення специяльної Ліги Націй для оборони інтересів національних меншостей.

На конгресі національних меншостей вибрано 4 комісії: господарську, культурну, організаційну і правно-політичну. Представники Ліги Націй в Женеві зберігають у відношенні до конгресу становище чисто невтральне.

Революція в Греції.

Кондуріотіс президентом республики. — Творення коаліційного уряду. Венізельос на овиді. — Домашня війна в Греції?

Париж, 25. серпня 1926.

Адмірал Кондуріотіс обняв становище президента республики. Ген. Кондиліс і Кондуріотіс переговорювали з провідниками партій в справі утворення коаліційного уряду. Справу участи в уряді обох провідників полагодять мабуть 25. серпня як і справу повновластей для президента республики.

„Юнайтед Прес" повідомляє з Атен, що прихильники Венізельоса домагаються, щоби він обняв президентуру.

Із Софії повідомляють, що дня 24. серпня пополудні чути було артилерійську пальбу в околицях Солуня. Думають, що то почалися артилерійські бої в поодиноких грецьких гарнізонах між військами, що стоять на боці Пангальоса і прихильниками нового уряду.

Перед зборами Ліґи Націй.

Німецька преса про недалеку сесію Ліґи Націй. — За мандат над полосею Танжеру. — Мін. Залеський настроєний оптимістично.

Варшава 25. серпня 1926.

„Берл. Тагеблятт" в депеші з Женеви подає, що приняття Німеччини до Ліґи Націй відбудеться найправдоподібніше без поважних перешкод. Також „Берзен-Курір" є найліпшої думки й уважає, що вступлення Німеччини до Ліґи піде зовсім гладко й ніхто не відкажеться виступити проти наділення одинокої Німеччини постійним місцем в Раді Ліґи.

„Н. Вінер Тагеблятт" повідомляє з Льондону, що Прімо де Рівера має намір зрезигнувати з пляну прилучення Танжеру до еспанської полоси, вдоволяючись мандатом над полосею Танжеру на 15 літ.

Сьогодні виїхав до Женеви мін. Залеський. Перед самим виїздом запевняв кореспондентів ріжних газет, що він переконаний в тому, що Польща дістане таки постійне місце в Раді Ліґи. По дорозі мав мін. Залеський відбути конференцію з мін. Бріяном у Парижі.

З польських справ.

Нові воєводи. — Правнича Рада. — Нове становище б. през. Войцеховського.

Варшава, 25. серпня 1926.

В середу відбулося засідання Ради міністрів, на якому ухвалено низку змін на становищах воєводів. На місце волинського воєводи Дембського іменований Мех, на місце шлеського воєводи Більського — Гражинський.

На томуж засіданні Ради міністрів ухвалено склад Правничої Ради, що буде складатися з 26 осіб. До Ради входитиме м. ин. і б. намісник Бобжинський. Номінації воєводів і склад Правн. Ради будуть підписані президентом держави завтра.

Директором Наук. Кооперативного Інституту у Варшаві буде іменований б. през. Стан. Войцеховський

Оборонець Шварцбарта в Москві.

Варшава, 25. серпня 1926.

З Москви прийшли вістки, що оборонець Шварцбарта адвокат д-р Анрі Торрес приїхав туди разом з відомим французьким письменником Лєкашом. Звідти виїхали оба до Харкова, де утворять спеціяльне бюро, що матиме за мету зібрати матеріял про жидівські погроми на Україні. Вони відвідають особисто ті міста й містечка на Україні, в яких відбувалися погроми. Зібраний матеріял заберуть з собою до Парижа, де він буде використаний підчас судової розправи проти Шварцбарта.

Бухарін наслідник Зіновєва?

Льондон, 25. серпня 1926.

„Дейлі Мейл" повідомляє, що на становище голови третього інтернаціоналу після Зіновєва висувають Бухаріна.

Летничі лінії СРСР. на кордоні Індії.

Льондон, 25. серпня 1926.

Тутешні часописи звертають увагу, що радянський уряд створив нові повітряні лінії на північному кордоні Індії. Преса пригадує, що уряд СРСР. має около 1500 літаків і що Риков на летючі досліди одержав ц. р. кредит 4 мілiони фунтів стерлінгів. У звязи з тим часописи висловлюють побоювання, що Індії можуть бути загрожені.

Страйк анґлійських шахтярів.

Льондон, 25. серпня 1926.

Виконуючий комітет федерації шахтярів обговорював цілий день положення в углярному промислі, щоби винайти основу для управильнення конфлікту. Пополудні секретар федерації шахтярів Кук попросив авдієнції у міністра праці. Міністерство внутр. справ переводить мобілізацію поліційних відділів у столиці і в краю, щоби страйкарі не могли непокоїти шахтярів, які вертають до праці. Міністр внутр. справ постановив запевнити безпеку працюючим шахтярам. Чутки про заворушення в копальнях часто є пересадні, але положення є поважне. Нема мови, щоби вживали для забезпеки спокою инших сил, крім поліції.

В углярному окрузі Нотінгемшір спокій. Вертає все більше робітників до праці. Прим. в пятьох шибах Тов. Болсовер стануло до праці 24. серпня 2.441 шахтарів, а попереднього дня працювало їх лише 1453. В окрузі тім станули до праці ще в трьох инших копальнях. У Валії після заворушень настав спокій.

Революція в Тегерані.

Льондон, 25. серпня 1926.

Революція в Тегерані поширюється чимраз більше. Противник теперішнього шаха, перський повстанець Семітко(?), користаючи з непорозумінь, повернувся з Туреччини й організує між населенням нові відділи під кличем повалення теперішнього уряду. Вислано нові відділи для здавлення революції.

Біржа.

Гроші.

На девізовій біржі готівкові долари 8·98—8·99. Курси Банку Польського і офіцияльної біржі без зміни. В позабанкових оборотах курс долара ідентичний з біржевим.

Збіжжа.

Попит за хлібовим збіжжам перевищає значно подачу, тому товар дорожіє. Поза біржею трансакції в пшениці і мадярськім житі для більших галицьких млинів для покриття хвилевого запотребування. Тенденція замітно знижкова. Настрій дуже сильний. Пшениця нова двірська з негайною доставою 45, пшениця нова селянська з негайною доставою 42·25, жито нове з негайною доставою 30·50, овес новий з негайною доставою 4

Чинник рівноваги?

I.

Мусимо обєктивно ствердити, що теперішня українська народня репрезентація в польських законодатних установах не є тим, чим вона повинна бути ані у внутрішньо національному, ані у зовнішньо політичному розумінні. Хоч народня маса північно-західних українських земель під Польщею у виборах 1922 р. списалася світло; хоч вона дала з себе maximum енергії і використала свої виборчі права до останніх меж можливости; хоч та маса вислала в сойм і сенат (за винятком Полісся) можливо найбільшу кількість своїх представників, — то не так світло на фоні останніх чотирьох літ проявилася діяльність Української Парл. Репрезентації.

Основою й імперативом здвигу народньої маси підчас виборів 1922 р. була національна солідарність. Під кличем національної єдности, а також спільности нехтованих національно-політичних прав й інтересів непольських народів у Польщі, українські посли переступили пороги польських законодатних установ. Ясно було, що в умовах польської дійсности яканебудь позитивна робота на парляментарному терені є виключена. На це вказувано нераз з нашого боку, перестерігаючи українських послів перед наставленою лапкою. На жаль, наші перестороги не найшли спершу відповідного відгомону серед народніх вибранців. Вони повірили облудним деклямаціям польської „демократії" хіба на те, щоби зразу випити гірку чашу розчарування. Та, обєктивно справу беручи, це ще не велике лихо. Розчарування могло і повинно було мати добрі наслідки. Воно повинно було піднести, насталити елементи національної єдности, суцільности українського народнього представництва, себ-то ті елементи, що лягли були в основу народньо виборчого здвигу. Коли наші парляментарні представники побачили суцільний польський фронт, то ясно було, що аксіомою народньої політики є протиставити йому суцільний український фронт на парляментарній арені і поза нею. І в тому посли нас запевнювали, вказуючи, що національна єдність і суцільність клюбу — це основи, на яких спирається парляментарна репрезентація.

Здавалося, що під цим оглядом не тільки не буде ніяких несподіванок, але й ніяких хитань. Єдність і суцільність Української Парляментарної Репрезентації, колиб були вдержалися і закріпилися, то могли відвернути від нас не одно лихо, головно у нашому внутрішньому житті.

З появою парляментарної репрезентації, хоч формально тільки північно-західних українських земель під Польщею, в українське національно-політичне життя під Польщею входив новий чинник, а саме чинник рівноваги. А він був конечно потрібний, бо для кожного діяча, що тільки хотів на основі довершених фактів робити льогічні висновки, було ясним, що певними кроками зближається акт Ради Амбасадорів і звязана з ним національно-політична ростіч, може ще страшніша і в своїх розторощую

чергова конфіската „Діла“ в цьому році.

— **„Польсько-українська“ духовна семинарія в Кремянці.** Дня 21. серпня відбулася під проводом мін. Суйковського конференція в справі православної духовної семинарії в Кремянці. Брали в ній участь новоіменований куратор волинської шк. округи Костро, начальник Губринович, візитатори Артимович і Щибура, а також радник Боровський. Вирішено, що семинарія буде польсько-українська, а це нібито тому, що вона має служити і для дієцезії варшавської, до якої належить Люблинщина і має обняти західні повіти білостоцького воєвідства „зі значною скількістю православного населення, що під національним оглядом почувається польським“. При семинарії має бути створений інтернат, на якого ціль митр. Діонізій призначив часть Богоявленського монастиря в Кремянці. Справу организації інтернату поручено спеціяльній мішаній комісії, зложеній з двох представників міністерства і двох делеґатів митрополита, а саме протоєрея Яковлева й учителя Кобрина. — Проти цієї дивожної „польсько-української“ семинарії українські компетентні кола повинні негайно запротестувати.

— **Виїзд митр. Діонізія за кордон.** Дня 22. ц. м. виїхав митрополит православної „автокефальної“ церкви в Польщі Діонізій за кордон, щоби взяти участь у конференції християнських віроісповідань у Берні і порозумітися з православними епископами на еміґрації. Митр. Діонізій має вернути до Польщі в половині вересня.

— **„Моральна санація“ в практиці.** В селі Бовшеві (пов. Рогатин) істнували дві школи: двоклясова українська й експонівка польська (Т. S. L.). В селі є латинників 9·9 прц. Після „плебісциту“ рада шкільна повітова письмом з 26. X. 1925 повідомила, що в українській школі викладовою мовою залишається мова українська. А ось — недавно, після „санаційної“ революції, та сама рада шкільна повітова письмом з 30. липня повідомляє, що Кураторія (підсусідок вшехполяків — Собінський) веліла обі школи зіллити в одну й доручила завести утраквізм. Місцеві селяне обурені: вони власним коштом побудували недавно школу (10.000 зол.), латинники не причинилися до будови ніже сотиком, зідмовляючись від жертв, мовляв — будуть будувати польську школу, а тепер їм цю школу польщать. Бовшівські громадяне рішили боротися з цим безправством якнайострішими засобами. Зовсім слушно уважають цей крок властей за вийняток з усякого права і справедливости.

— **„Гетьман Полтавець-Остряниця“.** З Берліна пишуть нам: В останніх часах поширюються між українською еміґрацією й кольпортується по всіляких покутних польських, чеських, московських і німецьких часописах вісти й відозви про те, начеб то українська еміґрація, чи там українські еміґрантські орґанізації „вибрали гетьманом усієї України“ д. І. Полтавця-Остряницю. Проти таких вісток в огірковому сезоні ніхто не мав би нічого завважити, але коли їх перебирають уже й деякі поважніші органи й справа набирає незаслуженого розголосу, треба в інтересі правди зазначити, що українська еміґрація у Берліні з „вибором“ д. Полтавця не має нічого спільного.

— **„Хор донських козаків“**, що виступав з великим успіхом по цілій Европі, дає тепер концерти в Австралії. Цей хор складається з невеличкої дружини, самих мущин (б. Вранґлівців та Денікінців). Є в тій дружині й кількох Українців, а сам хор виступав нерідко і з українськими (чи пак: „малорусскими“) творами, як „Закувала“ Нішинського, „Бандура“ Давидовського й ин. „Хор донських козаків“ не є зовсім кращий від колишнього хору Котка, тому того роду український національний хор мав би нині без сумніву успіх в культурному світі. „Хор донських козаків“ вертає в осени до Европи і виступатиме між ин. у Празі й Відні.

— **Конц. торговельні курси З. Ольшевського,** вул. Куркова 38, тел. 31—14 приймають вписи на одорічні і піврічні Торговельні Курси. Підручники з шкільної бібліотеки. Чужі мови і стенографія. Наука писання на машинах. Канцелярія урядує від год. 10—12 і від 4—6. Вписи до 5 вересня ц. р. 338 2-4

— **Свій по своє!** Купуйте і уживайте лише пасту до обуви „Елеґант“ О. Левицької і Ски. Львів Кордецького 51. 331 3-5

Дописи.

Заліщики. (*Поминки в перші роковини смерти О. Маковея*). Память І. роковин смерти нашого поета й ученого д-ра Осипа Маковея відсвяткувала дня 3-го серпня ц. р. українська громада Заліщик з повітом. По поминальнім богослуженні в парохіяльній церкві удалися численно зібрані селяне й інтелігенція з Заліщик і повіту на могилу Покійного, прикрашену вінцями, над якою 5 священиків відправило панахиду, а о. Ів. Коцик з Щитовець виголосив промову. Відтак в салі „Народнього Дому“ відбулася академія. Основний реферат про літературну діяльність О. Маковея виголосив проф. Олександер Попович з Дрогобича. Діточий хор відспівав написаний Покійним гимн для молоді: „Наша пісня“. П-ні М. Романко виголосила вдачно зі збірки Покійного „Кроваве поле“ нарис: „Хрест між липами“ а п. Федір Суярко-Животівський віддеклямував два вірші О. Маковея: „Я вам не завидую, духом бідні“ й „У погоні за правдою вічно ю“. Так помянула Покійного заліщицька земля, на котрій він прожив останніх кільканацять літ свого трудячого життя.

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

1. Володимир Островський: Нові леґенди Холмщини. Ювилейне видання накладом видавництва „Наша Бесіда“. Варшава 1926. Зміст: 1) Камінь долі; 2) 2) Заклятий дзвін; 3) Старий учитель; 4) Світе Тихий; 5) Чого так сумно ліс шумить; 6) Лихе зілля. Стор. 32 розм. 8°.

2. Осип Турянський: Боротьба за великість. Оповідання. Київ-Львів-Рогатин 1926. Видавництво „Журавлі“ ч. 4. Серія I. стор. 80 розм. 16°.

ЖУРНАЛИ:

„Наша Правда“, видає комуністична партія Західної України“. Редаґує колеґія. Рік VI. ч. 6—7. Львів, червень-липень 1926. Зміст: І. Гурян: Майські події в Польщі і Тактика КПП.; 2) М. Скрипник: До теорії боротьби двох культур; 3) Комар: Переворот Пілсудського і українсько-білоруські національні меншости; 4) Ст. Літний: В лавах УНДО; 5) С. Павлишин: Вугільна криза і загальний страйк у Англії; 6) Д. Мануїльський: Про соціял-фашизм і „Пораженство“; 7) Г. Зіновєв: Ґіячентто Менотті Серраті; 8) Документи і матеріяли.

ФАХОВІ ОРҐАНИ:

„Господарсько-кооперативний часопис“, орган Ревізійного Союзу українських кооператив. Рік 5. ч. 34. Львів, 18. серпня 1926. Зміст: Як приготовити та як провадити загальні збори; Теперішній стан нашого кооперативного будівництва; Робітничі артілі в Радянському Союзі; Кооперативник шпиталь; Наша кооперація; Хліборобство; Правне положення та податкові тягарі кооператив; Купецькі справи; З Ревіз. Союзу Українських Кооператив.

„Сільський Господар“ фаховий господарський орган Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар“ у Львові, ч. 8. Річник XII., за місяць серпень 1926. — Зміст: 1) Милowання, українське господарсько садівниче заведення і школа, 2) Як хоронити худобу перед прищицею та як лічити? — 3) Пісkова або пухната (космата) вика, 4) Богаті, бо мають свою державу (Чехи), 5) Які є раси рогатого скота, 6) Дещо про мита, 7) Чи треба чесати корови? 8) Скаженина (Прояви скаженини і осторога), 9) Питний мед, часть II. (поучення, як виробляти добрий питний мед), 10) Кілька уваг в господарстві (голос практичного рільника-селянина, 11) Де причини неоплатности господарки, 12) Уваги при хованню худоби, 13) Осторожно з вогнем, ще осторожніше з дітьми! — 14) Виказ Кооператив, які купили в „Центросоюзі“ у Львові трієри для спільного ужитку своїх членів, 15) Вісти з „Сільського Господаря“, 16) Премія для цеї Кооперативи, яка купить сіялку для спільного ужитку членів, 17) Господарські ради, 18) Всячина. (Тим, що управляють тютюн. Нові кредити на штучні навози. В справі сплати векслів. Гончарство на Волині. Як посилати і оплачувати пачки на Радянську Україну. Що коштує спірітус). 19) Оголошення і анонси ріжних торговельно промислових фірм, якими повинні інтересуватися наші кооперативи і загал рільників. — Адміністрація і Редакція у Львові, вул. Зіморовича ч. 20.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Єсевського у складі 30 осіб виступає:

Пятниця 27.VIII. Тернопіль.
Субота 28.VIII. Тернопіль.
Неділя 29.VIII. Збараж.
Понеділок 30.VIII. Збараж.
Вівторок 31.VIII. Зборів.
Середа 1.IX. Зборів.
Четвер 2.IX. Золочів.
Субота 4.IX. Золочів.
Неділя 5.IX. Золочів.
Понеділок 6.IX. Броди.
Вівторок 7.IX. Броди. 193 15-?

Додаткові вписи до мужеської учительської семинарії УПТ. (Рідна Школа) у Львові вул. Крупярська ч. 15 відбудуться від 30. серпня до 2. вересня. Вступні іспити на II., III. і IV. рік відбудуться 1. вересня; іспит на I. рік і поправчі 2. вересня. До іспитів належить зголоситися найпізніше 31. серпня. Листовних пояснень уділює Управа за присланням почтового значка на 50 сот. 235 4-4

В приватній українській ґимназії У. П. Т. з правом прилюдности в Чорткові відбудуться вступні іспити до приготовної і до першої кляси дня 31. серпня, іспити до кляси від II.—VI. 29. і 30. серпня. В році 1926/27 відчиняється шесту клясу. — УПРАВА. 326 3—4

Вписи до приватної анґлійської школи на науку анґлійської мови відбуваються щоденно в днях від 25—31. серпня ц. р. Наука починається 1. вересня пл. Бернадинська 17. 363 1—5

Управа приватної дівочої ґимназії У. П. Т. в Тернополі подає до відома, що додаткові вступні іспити до I. кляси відбудуться дня 31. серпня ц. р. о 8. год. рано, а до кляс II.—VII. в перших днях вересня ц. р. Шкільний рік зачнеться дня 1. вересня ц. р. 258 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ГОДИННИКИ і будильники з 3 літною ґарантією поручає найдешевше І. З. Бактрог, Львів Сиктуська 29. 152 7—10

ВДОВА по лікареві прийме на здорове, сонячне мешкання заможніші панночки, опіка, фортепян. Зголошення до Адміністрації під „Околиця Баторого“. 308 3-3

ПОТРІБНИЙ інтеліґент, який провадив би книговодство кооперативи, заложив би церк. хор і орхестру. Зголошення власноручним письмом і з порученнями слати під адресою о. Ліщинський Іван, Борислав. 329 3—3

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка середніх літ, сирота по священику глядає місця до заряду дому. Листи слати до Адміністрації під „Климентина“. 364 1—2

МІД бжільний, свіжий, кураційний, подільський, ручений, в пушках, по ціні за 5 кг. 16 зол., за 10 кг. 31 зол. за готівку при замовленню 50 сот. дешевше, висилає на бажання: Янчинський і С-ка, Городище п. Козлів, Тернопільщина. 341 3—4

ПРИЙМУ студентку на станцію. Блища відомість у М. Балко, Скарбківська ч. 5. II. поверх. 351 2—2

ВДОВА по священику, що розуміється на господарці, пошукує місця у вдівця або безженного священика. Зголошення: під „Праця“. 259 2—3

ПРИЙМУ студентку з ліпшого дому, піяніно до ужитку. Вхід наоколо віллі. Виспянського 12. 195 2—3

ПОШУКУЄТЬСЯ ІНТЕЛІҐЕНТІВ ІНКАСЕНТІВ по більших містах Українських Західних Земель, щоб займалися збиранням адрес і анонсів виключно українських фірм до промислово-торговельного календаря за відповідною провізією. При зголошенню залодати рекомендацію якогось товариства. Письма слати на адресу: Самовсєнський Петро, Станиславів, вул. Вовчинецька ч. 90. 340 3—3

ПРИЙМУ учеників на станцію близько академіч. ґімназії, Кенчинського 1(?). 355 2—2

ПРОДАМ футро (Йонате) і ревереру. Майже нові оказы. Зголошення від 1—5, вул. Куркова ч. 14. I. пов. двері II.

ПРИЙМУ на мешкання ученицю ґімназії Лозинська, вул. Турецька ч. 1, близько вул. Супінського. 357 1—1

ПРИЙМУ одного або двох учеників на помешкання з харчем і опікою від 70 золотих. Бурбела, Скарбківська 7, недалеко Народнього Дому. 358 1—1

ПРИЙМАЮ на трамісячні курси кроєння шиття „Йоланда“, вул. Сташица 1, II. пов. бічна Хорущини. 362 1—2

ПРИЙМУ 2 до 3 ПАННОЧКИ на повне удержання. Покій сонячний, піяніно в хаті, услівя догідні. На бажання безплатна конверзація в німецькій мові. Зголошення приймає з чемности Адміністрація „Діла“ під — „Добра Опіка“. 360 1—2

ПРИЙМУ рисівника. Інж. Дурбак, Львів Чарнецького 26. 337 3—3

УКІНЧЕНА семінаристка, сирота по священику пошукує посади: учительської, бюрової або домашньої інструкторки. Адр.: Сербинська, Семаківці п. Городенка. 361 1—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

В неділю 8. серпня посвячено на Соколі біля Підлютого І-шу Пластову Станицю. З сеї нагоди складаємо найсердечнішу подяку Їх Ексцеленції Митрополитові А. Шептицькому за ласкаве відступлення на довголітнє ужиування, вельми до таборування пригожої площі на Соколі, а о. прелатам Т. Войнаровському й А. Песецькому, дир. Сальцові та інж. В. Кисілевському за їх ласкавий труд і поміч у сім ділі. Дякуємо рівнож о. прел. Т. Войнаровському, о. кан. Томовичеві В., о. д-рові Конрадові М., о. дек. Патриліі й о. кан. Макаревичеві за посвячення Станиці, а о. прал. Куницькому Л., о. радн. Лицинякові В., проф. д-рові Старосольському В., п. Макарушці Л. і другим за їх щирі слова і привіти. Дякуємо чужим Пластовим Уладам, представникам преси, українським товариствам за їх численні сердечні привіти а Українському Громадянству за його ласкаву участь у святі посвячення Станиці, за його заяви симпатії і обильні жертви на Станицю. Опертий на отсі заяви довіря й поміч, Український Пластовий Улад мимо всіх перепон сміло глядить у свою будучину. За Верховну Пластову Команду: Скавтмастер **С. Левицький,** голова, ст. пл. розв., **І. Макарушківна,** скарбничка.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Математична загадка!

Коли 1 = 50

1247 **Розвязка** 69–75

(1 пачка цитринового екстракту
Агрумина — 50 штрих)

В передсвяточному часі, коли панує найбільший торговельний рух, зявляються в богатих жидівських фірмах урядники слідчого уряду і під покришкою, що фірма управляє нелегальну торговлю з заграницею, опечатують торговельні книги і забирають їх до слідчого уряду. Зголошуючися по відбір властителі не застають через цілий ряд днів відповідного референта, а тимчасом фірма без книг не може функціонувати. В міжчасі зявляються посередники і по зложенні значного викупу фірма дістає книжки назад. Такі ревізійні відприняття є спеціяльністю 3-ого району слідчого уряду.

Партії т. зв. „брилянтарів" і їм подібних не можуть рушити на місто, доки не зложать гарачу слідчому урядові. Ці злодії визначують споміж себе по черзі тих, що мають себе дати про людське око арештувати. Ясно, що таких арештованих по кількох годинах випускають наслідком недостачі доказів про доконану крадіж.

Ось стільки „Глос Правди" про варшавські відносини. Можна себе потішити тим, що тепер всюди по всіх польських містах відбуваються масово крадіжи, але масового виловлювання поліцією злодіїв якось не видно. Невже варшавські відносини істнують і по всіх наших містах?

Сторінка з життя радянської школи.

Уривки з приватнього листа українського вчителя.

Один з галицьких учителів, що працюють на Україні, прислав своєму братові обширний лист, в якому малює шкільні відносини і життя на Радянській Україні під теперішню пору. З дозволу власника використовуємо цей лист на сторінках нашої газети, вибираючи з нього найцікавіші місця.

„В районі, — пише автор листа — де я проживаю є 32 школи, з яких одна семилітня з 9 учителями. В Галичині відповідає вона виділовій школі. Минулого року в цілому районі було 65 учителів. В цьому році мається поширити шкільну сітку та збільшити число учительських сил до 90. Тепер відчувається тут велика недостача учительських сил. Дається вона дуже в знаки від хвилі введення загального й обовязкового навчання. Школи ростуть як гриби по дощі, а установ, що підготовлялиб учительські кадри нема.

Та не треба думати, що так як школи ростуть також шкільні будинки. Отже ні, за останніх два роки відкривають багато шкіл у будинках, що не призначені на школу, але їх під школу відповідно перероблюють. Колиж і для перерібки відповідних будинків нема, то школи містяться у селянських хатах. Звичайно буває так, що в одному шкільному будинку працюють учителі на дві зміни. Правда, що проводити навчання з 4-ма групами на дві зміни тепер не є в звичаю. Кожний учитель працює звичайно тільки над одною групою. На один комплет припадає 40 учнів і це є нормою. Час навчання одної групи триває 4 години денно. Шкільний рік ділиться на три триместри: осінній, зимовий і весняний".

„По кожньому триместрі є двотижнева перерва в науці, в часі якої школа робить прилюдний звіт з успіхів своєї праці. В таких святах школи все беруть участь батьки шкільної дітвори і громадські та урядові установи".

„Науку ведуть тепер не на основі предметної, але на основі т. зв. комплексової системи, при якій знайомлять учнів широко з усіми явищами природи. Нові шкільні підручники більше менше приноровлені до тієї системи".

„Щож до системи школи, то є вона єдиною. Не має ні гімназій, ні реальних шкіл, ні духовних, що були раньше. Офіціяльно зветься істнуючий тут систем школи: єдина трудова школа. Перша її ступінь чотирорічна й обовязкова для всіх, друга ступінь це три кляси семилітки. На другій ступені кінчиться т. зв. загально-освітня школа. Дальше йде професійна освіта, а по ній вища спеціяльна."

„Заробітня платня вчителя соціяльного виховання (народнього) виносить 40 карбованців у місяць за 24 години тижневої праці. Завідуючий школою одержує за завідування окремо. Завідуючий семилітковою школою дістає 75 карбованців на місяць і має 12 тижневих годин шкільної праці. Словом становище народнього вчительства за останніх 2 роки значно покращало тому, що з кожним роком все більше уваги звертають на школу і вчителя".

„Коли, наприклад, наш районовий буджет на 1925 р. виносив 170.000 карб., то витрати на народню освіту становили в ньому цілих 56 відсотків".

В тому самому листі згадує автор і про урядові заходи біля охорони здоровля, а також змальовує обставини праці, особливо праці на відповідальних т. зв. виборних становищах. Не від речі буде познайомити наших читачів і з тими справами, хоч вони зачеплені в листі дуже побіжно.

„Не мало уваги — пише автор далі — звертають теж на охорону здоровля. В районі є одна лікарня з 20 ти ліжками, з 2 лікарями, акушеркою, двома фельчерами (лікарські помічники), а крім того є ще два т. зв. амбуляторних пункти і кожний з них має лікаря, акушерку та фельчера. Словом населення медичною допомогою більше-менше забезпечене. Останніми часами посилають недужих селян навіть на „курорти" до Криму."

„Зі своєї посади завідуючого 7-милітньою школою я перейшов тимчасово на виборне становище члена президії районного Виконавчого Комітету Рад обнявши завідування культурним і соціяльним відділами. В квітні цього року мене вибрали вдруге на те саме становище. Правду кажучи, то в тому році я вже не мав охоти займатися на тому становищі тому, що воно дає дуже багато праці та відповідальности. За два роки такої моєї служби, до того по всіх попередніх переживаннях революції, став я дуже нервовий, чого в мене давніше зовсім не було. Становище виборних робітників досить погане, бо на ньому не має людина ніякого плянового розподілу часу, ніякого унормування праці та відпочинку. Часто приходиться їздити, відбувати т. зв. службові командировки і здавати бодай раз у рік докладний звіт зі своєї праці перед своїми виборцями. Відпочинку мають виборні робітники тільки два тижні на рік. Сьогодня з великою охотою перейшов би на свою стару посаду, бо будучи на теперішній ще якийсь час останусь зовсім без нервів. Та сама праця дуже жива й інтересна, але за те невимовно важка".

Ґазетні опришки.

„Garść szczegółów" „Ґаз. Пор." про О. Букшованого.

Опришки з „Ґазети Пор." далі роблять з бриг. О. Букшованого найстрашнішого горлоріза, якого тільки знає історія. „Добре поінформовані" газетні бандити вспіли вже навіть зібрати „garść szczegółów" про „кровожадного українського ватажка".

Отже О. Букшований як 18-літній юнак приїхав до Львова з Косівщини. В хвилі вибуху війни вступив до 1-шого полку Стрільців. В 1915 р. впав у руки Москалів, які відіслали його на Сибір. Підчас транспорту втік через Кавказ до Персії. В Тегерані одержав місце товмача української і польської мови в австр. посольстві. Після заняття Тегерану Москалями приділено його до німецької місії в Багдаді. В р. 1918 поїхав до Берліна, а одержавши там потрібні інструкції, удався до Галичини, де обняв команду 1-шої бригади Січових Стрільців. В березні 1920 р. перед польською офензивою втік поза більшовицьку границю, потягаючи за собою богатьох українських жовнірів. Що робив у більшовиків, не знати, одначе не підлягає квестії, що його вчинки патронувала все і всюди ненависть до Польщі. В р. 1921 Букшований перекрався через Чехословаччину до Відня, а опісля до Берліна. Там в р. 1922—1923 був найближчим співробітником Петрушевича і Коновальця, керуючи „саботажово-диверзійною акцією на терені Східної Малопольщі". Також підчас бойкоту виборів часто називано його імя. В липні 1924 р. Букшований змінює свою націоналістичну орієнтацію на комуністичну і перекрадається в Росію. Там організує диверзійну акцію на терені Галичини, висилаючи цілу фалянгу шпигунів, паліїв і комуністичних агітаторів.

Хіба досить цеї „garści szczegółów", щоби виробити собі поняття про „поінформованість" і бандитизм „Газ. Пор.". Можна уявити собі, що діється в душі „кресовця", коли він прочитав ті неймовірні страхіття про новітнього Наливайка і Кривоноса, що „живцем обдирав Поляків зі шкіри". За „добре поінформованим" львівським ринштоковим смітником, що є „духовою наживою" — як каже „Глос Правди" — людців „малої душі", повторив ці несотворені історії широко поширений краківський „Курєрок", що вповні вистарчає, щоби вся Польща затріщала в своїх основах.

А тимчасом все, що зі скарбниці своїх „szczegółów" подає „Газета Поранна" — від початку до кінця — є не лише фантазією, але й брехнею. Канвою, на якій представник польської публичної думки з „Газ. Пор." розснував свої фантасмагорії, є н а ш а замітка про О. Букшованого в ч. 186 „Діла". Подані нами фактичні відомости перевернув спритний опришок горі дном, та повязав їх своїми власними видумками, як би запозиченими з якого кримінального роману. Отже коли ми на прим. зазначили, що Букшований був в Персії, то бульварний писака замісць того подав, що він був в Тегерані, де займав посаду перекладчика української й польської мови в австрійськім посольстві. Довго треба було надумуватися, яку би то посаду призначити Букш. і для певности надано йому якраз цю посаду, бо підчас війни такі посади були в моді. Все це виссане з пальця. Зазначуємо, що Букш. не походить з Косівщини, тільки з Коломийщини. Приїхавши в полон, не був транспортований на Сибір, тільки на Закавказя. Утікши з полону через Кавказ до Персії, не був ніколи ніяким товмачем в Тегерані, тільки воював з Курдами проти Москалів. Так само ніколи не був в Багдаді при німецькій місії. З Персії вернув до Австрії в р. 1917 і зовсім не їздив в часі війни до Берліна. Не втікав в р. 1920 перед польською офензивою до більшовиків, бо якраз тоді (від осени 1919 р.) сидів в більшовицькому таборі в Кожухові. Розуміється, всякі страхіття про диверзійно-саботажову акцію і т. и. є найзвичайнійшими видумками. Совісний автор взяв деякі дати з мартирольогії і боротьби українського народу під Польщею, до тогож наскрізь невірно, і до них на всякий випадок причепив О. Букшованого.

Шкода тратити час на опрокидування цих нісенітниць. Здержуємось від цього ще й тому, щоби опришкам з „Газети Пор." не дати канвового матеріялу до нових „сензацій".

Коли ми трохи довше зупинилися над цею справою, то тільки тому, щоби українській публиці, яка теж в деякій мірі черпає свої відомости і живиться „духовою стравою" цього суспільного смітника, зб[illegible] показати прийоми, методи і моральний рівень цього органу малих і низьких душ.

По широкому світі

Чеські й німецькі соціял-демократи відбудуть у Празі з початком вересня ц. р. спільні наради в справі створення спільного соціялістичного бльоку в Чехословаччині проти такогож бльоку чеських і німецьких аграрних партій, який працює в тісному порозумінні від кількох місяців.

Проти Бенеша розпочали завзяту агітацію чеські фашисти й націонал демократи. Не менше сильну кампанію ведуть проти нього комуністи.

Чесько-мадярський торговельний договір має бути заключений ще цього тижня.

Троцький має на якийсь час знову усунутися від політичної діяльности.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє „Діло" світить величезною білою плямою на першій і другій сторінці. На тому місці була стаття про польське тюремництво, з якої залишився тільки багатомовний заголовок: „In carcere et vinculis". Крім цього сконфісковано ще в тому самому числі лист політ. арештантки Галини Штайн з Перемишля, яка перебуває вже 18 місяців у слідчій тюрмі в Луцьку. Це 81.

ставляє свому творові; одначе нераз уносить його фантазія в метафізичні сфери, яких передати в музиці не в силі ніяка програма. Це моменти, коли він так захоплюється музичною концепцією, що виходить поза рямці програми. (Зразки en miniature до цього бачимо в його сольових піснях, де він нераз жертвує текст, щоб задержати профіль мельодійної лінії).

Говорячи про програмову музику взагалі, можемо сміло починати від Берліоза, бо хоча й перед ним були подібні спроби, всеж таки Берліоз, а ніхто инший, був першим програмовим музиком, бо він свідомо творить і хотів творити „музику як вираз", музику, якої головним завданням було обективізування поетичних чи субєктивних подій, що стояли поза нею. Але в здійснюванні тої ідеї Берліоз не був послідовний; він задержав стару симфонічну форму, коштом програмових цілей, а часто знаходимо в його творах місця, що не мають нічого спільного з програмою, або написані тільки, щоб відповісти вимогам старої схеми. До чого змагав, а чого не осягнув Берліоз, того дійняв Ліст. Він пішов иншим шляхом і надав програмовій музиці инший напрямок. Він прийшов до переконання, що симфонія може тільки тоді віддати програму без решти, коли осягнеться цілковита конгруенція її будови зі змістом програми. Дотеперішня архітектоніка симфонії, поділ її на чотири частини, в яких кожна була ще й схематичною формою обмежена, є перешкодою вірного переведення програмової думки. Ліст розбиває стару симфонічну форму і творить „с и м ф о н і ч н у п о е м у". Тут маємо до діла з поемою в ширшому значінні: це ряд внутрішньо зі собою повязаних подій і настроїв, виражених не словами, але мовою тонів та відповідною до змісту симфонічною архітектонікою. Тим чином творить Ліст епоху в розвитку симфонічної форми і стає під прапор борців за програмову музику.

Витворами психічних переживань Ліста є вкінці твори релігійного змісту, себто ораторії, служби божі, псальми й ин. Вони є найчистішим висловом його індивідуальности, як людини-мистця з глибокою та вільною від сумніву вірою. В тій гармонії людських і мистецьких прикмет лежить тривка вартість тих творів. Як вони, так взагалі ціла симфонічна творчість Ліста є зеркалом його характеру як людини, що змагає до самодовершення. Його творчість є видеалізованою відбиткою його життя, а тайна його життя — тайною його творчости. І ніде й у ніодного музика ті звязки не виступають так виразно, як у нього.

Ліст виховав цілі ряди першорядних корифеїв модерного піянізму, таких мистців, як: Бильов, Тавзіг, Райзенауер, Д'Альбер, Ансорге, Зауер, Розенталь і ин. Всі вони були учнями і приятелями обожуваного ними вчителя. Вся модерна фортепянова методика має своє жерело в тих основах, які поставив Ліст.

Сорок літ минуло від його смерти, але він усе ще живе в мистецькій і педагогічній діяльности своїх учнів — а пульсуюче життя його симфонічних поем лягло в основу симфонічної творчости Ріхарда Штравса.

чих наслідках ще більше вбивча, як саме парижське рішення.

Від 1919 до 1923 р. північно-західні українські землі не вели боротьби, здебільшого потапаючи в апатії. Одна тільки Галичина крівавилася у важких дужаннях з міцніючим з дня на день противником, заставляючи до тих змагань щонайкращі сили і витрачуючи на боротьбу всю суму своєї енергії. В тій добі діячі північно-західних українських земель здебільшого займали становище Олімпійців. Колиж після рішення наступила серед галицького громадянства реакція і ростіч, коли б. австрійські і б. російські Українці найшлися в границях відродженої Польщі „рівноправними" під оглядом „прав і привілеїв"; коли перестало одних і других ділити відмінне „правно політичне положення", — то тоді повинен був у всій своїй величі заясніти чинник рівноваги. Народні вибранці з північно-західних українських земель, безпосередньо незаангажовані в боротьбі галицько-українського народу, а тимсамим не зачіплені її наслідками: катастрофою і реакцією, незаабсорбовані партійними й особистими непорозуміннями, — повинні були здобутися на відвагу в напрямку гуртування громадських елементів.

На жаль, цей природний, автоматично до ділання покликаний чинник рівноваги тоді не проявив себе. Навіть гірше: проявив себе спершу наскрізь пасивно („моя хата з краю!"), а згодом навіть негативно, побуджуючо розкладово.

Замісць стати суперарбітром у тому клекоті взаїмних обвинувачень, у грі політично-катастрофічних пристрастей; замісць взяти на себе ролю медіятора, посередника, будуючого, а що найменше спиняючого розміри розвалу чинника, — він сам захитався і почав котитися по похилій площині. Деякі посли, наскільки здобулися на психічне переломання „сокальського кордону", стрімголов кинулися у пропасть національно-політичної анархії, инші почали тусаму методу приноровлювати у вузкому крузі своєї діяльности. Ще инші вдарились у бік діференціяції. Одноцільний посольський клюб почав тріщати в своїх основах. За „диким" послом Луцкевичем зявилася „соціялістична фракція", яка згодом здиференціювалася ще ясніше, перетворюючи в своїому горнилі одних в комуністів (які — зовсім природно — покинули спільний „клюб), других у народніх соціялістів („Сел. Союз"), а третіх повертаючи знову до пристані безпартійних. Серед цих останніх, здебільшого селян, які не вспіли виробити собі ясного суспільно-політичного світогляду, найшовся і б. голова клюбу, б. трудовик, б. голова б. Української Парт. Нац. Роботи. Вкінці витворилася в клюбі і фракція ундівців.

Таким чином народнє представництво українського народу, хоч невеличке, розщіпилося на дві ріжкі лінії: національну й інтернаціональну, а перша, що ще сяк-так перебуває під спільним дахом, складається з двох фракцій: національно-демократичної і народньо-соціялістичної та з низки індивідуально і субєктивно настроєних безпартійних.

Нічого дивного, що в таких умовинах українське народнє представництво не могло стати чинником рівноваги.

а що у нас закони?

До історії митарств із трафіками.

Щоби припадково кооперативи не хотіли часом подаватися за трафікою і через те наражатися на кошти — подаю до відома факт, який ілюструє, що закони у нас є лише для паради, про людське око.

В громаді Яйківці від чотирьох місяців не було трафіки. На основі закону треба внести подання в ре..иції, остемпльоване на 7 зол., з ріжними алеґатами і т. д. Першенство в отриманні трафіки мають особи нормальні, то є інваліди, пенсіоністи, сироти по урядовцях (розуміється, лише Поляки), а коли такі не подаються, то можуть дістати й инші особи, товариства і т. д. Передовсім на трафіку має бути відповідний льокаль.

На трафіку в Яйківцях подалася кооператива „Віра", котра гуртує між иншими до 12 інвалідів, що в поданні зазначено. Подання як слід остемпльовано, долучено всякі потрібні алеґати і т. д., словом — усе по вимогам закону.

Друге подання вніс Яким Людкевич, громадський писар з Антонівки, що мешкає одиноче в громадськім домі в Яйківцях лиш часово „кутом", отже льокалю взагалі не має ніякого. Більше подань не вплинуло ніяких. Інваліди-Українці не подавались зовсім, бо знали, що хоча є петентами „нормальними", то закони писані не для всіх горожан однаково, — отже шкодували 7 зол. на стемплі: одинокий інвалід-Поляк перед 4 місяцями зрезиґнував з трафіки тому, що йому не виплачувалася.

З огляду на те, що лише два подання вплинули, кооператива „Віра" була певна, що трафіку дістане — тим більше, що другий петент не має навіть хати, а кооператива має свій прекрасний льокаль (власний дім) при гостинці і може більше монополю продати, бо має форсу, отже може принести тимбільший зиск для держави. І хоч комісар з Журавна заявляв прилюдно перед рішенням справи, що „kooperatywa absolutnie trafiki nie dostanie", то все таки кооператива вірила, що закони видано для всіх горожан без ріжниці „nar dowości"...

Та стається чудо, котре „w naszej Polsce" так часто буває, що перестало вже бути чудом. В кілька місяців по упливі реченця робить іще подання оттак собі, навіть без стемплів, Поляк Ґерат, що не був ніколи інвалідом і навіть при війську не служив, висилає його в пятницю, в понеділок іде до Львова особисто, а у вівторок вже має трафіку! Правда, що цікаве? Тим більше, що він не належить до громади Яйківці, а навіть не мешкає в Яйківцях, лиш в громаді Антонівка.

Треба зазначити, що комісар не приїздив навіть на провірку льокалю — взагалі ніяких перешкод уже не було. А чому сталося таке чудо? Бо Ґерат є „narodowości polskiej" — от і все. А для таких не треба навіть законів!

Подаємо цей факт до відома компетентних чинників, як також наших кооператив, щоб не були „блаженими віруючими" й без потреби не кидали в болото грошей на стемплі й не робили собі нищих видатків.

Х.

З поліційної скандалістики.

Співпраця варшавської поліції зі злодіями.

Варшавський центральний орган т. зв. Пілсудчиків „Глос Правди" приніс сензаційні відомости про скандалічні відносини в слідчому відділі варшавської поліції.

Організація нашої слідчої поліції — пише дослівно „Глос Правди" — створена на давному російському системі. Який це був систем, усі добре памятаємо. З цілою свідомістю стверджуємо, що праця варшавської слідчої поліції полягає на стислій співпраці зі злодіями. Слідчий уряд не працює ні аналітичною ні синтетичною методою праці, тільки куманням зі злодіями. Такий систем випливає з персонального складу слідчого уряду.

Більшість функціонарів виросла зі злочинного елементу і товарисько з тим елементом звязалася. Отже нічого дивного, що в погоні за готівкою працює спільно на некористь пошкодованого.

Одним із системів праці того уряду є систем викупу від злодіїв украдених річей. Він полягає на тому, що кожний з керманичів району має капітал на викуп тих предметів, що здійснюється в окремих випадках. Ясно, що леґальною дорогою такого капіталу здобути не можна, а тому поодинокі функціонарі вдаються до нелеґальних джерел. У випадках, коли пошкодованому дуже залежить на відзисканні пропавших предметів, жертвує він значнішу суму. Вкрадений предмет викуповують при допомозі посередників від злодіїв за смішно малу суму, а решту квоти ділять між втаємниченими. Коли станеться поважніша крадіж у когось з впливовіших людей, то викуп вкрадених предметів відбувається на рахунок закладового капіталу, щоби дати таким чином доказ на справність поліції. В таких випадках буває звичайно взаїмне „відступлення" поодиноких предметів поліційно-слідчих районів, що намагаються кожний зокрема ствердити справність і видатність своєї роботи, а тим самим заслужити на відзначення.

Для прикладу подамо, що футро вкрадене з дому родини Галле, інспектора головної команди поліції в Варшаві, викуплено при такій лїцитації за 1000 золотих, отже за ціну дуже високу. Те саме відноситься і до крадіжі у державного секретаря Долежаля пашпортів, украдених у міністерстві, а проданих до тепер ненайденому типові. В усіх тих випадках злодіїв не найшли, а вкрадені річи відносили до слідчого уряду через післанця, або лишали у носильників на дворцях і т. п., залежно від потреби й обставин. Зрозуміла річ, що злодії застерігають собі в таких випадках право недоторканости і тим самим виясняється величезна, не викрита до тепер скількість виконавців доконаних крадіжей.

До кожного з новопризначених керманичів району всі старі робітники даного району відносяться з недовірям. Походиться від того, що в районі нового керманича змагається нагло число крадіжей, які одночасно як на команду не повтаються в инших районах. В наслідках тієї тактики злодіїв новий керманич району дістає цілий ряд догани від своєї влади. Услужні підкомандні починають йому потім шептати про необхідність навязання контакту зі злодіями. Якщо це людина сильна і з характером, то покидає уряд, а якщо слаба то дається унести тій хвилі і тоне потім в безвістях звичайних злодійств. У відношенні до невигідних людей приноровлюється методи злодіїв найбільше вирафінованого систему, що доводять звичайно до унешкідливлення невигідної для себе людини.

Буває й так, що до таких осіб посланець приносить якусь пачку. В хвилину потім вподає до помешкання слідча поліція, находить ту пачку, що містить крадені річи — і в результаті власник дому чи господар хати попадає в тюрму за переховування крадених річей. Чи можна дивуватися, що страх перед помстою замикає уста не тільки чесним урядникам слідчого уряду, але й людям, що стоять поза урядом, які зі страху перед пімстою мовчать, хоч могли би сказать дуже багато про такі факти.

В періоді застою так зв. огіркового сезону слідчий уряд замовляє крадіж у якоїсь визначнішої особи, щоби пригадати всім на свою потребу та справність. В такому випадку крадіж негайно відкривають. В злодійському діялекті це називається „насилання". Такий факт стався недавно в італійського посла Майоні. Того року „насилання" організують часто керманичі одного слідчого району на терені иншого району. Роблять вони це з злости, або з особистої пімсти.

Софія Дністрянська.

Франц Ліст.

У сорокові роковини смерти.

(Докінчення.)

Всі тайни мистецького опанування інструменту стають його питомою власністю; те, чого ніхто перед ним не осягнув, відкривається йому і стає головним імпульсом до композиції. Його фортепянові твори беруть свій почин з вільної імпровізації, яка творить одну з найвизначніших рис його таланту. Цей дар імпровізації мав Ліст уже з малої дитини; він степенується у нього з віком і набирає нераз характеру візії (нпр. Harmonies religieuses et poetiques, Consolations etc.), і хоч його оригінальні композиції на фортепян передають цілу скалю технічних і стилевих проблем та є наглядним показчиком до їх розвязання, всеж таки не чисто пяністичний, а творчо-імпровізаційний момент треба мати на оці, щоб їх як слід зрозуміти й оцінити.

Одначе треба відріжнити його оригінальні композиції від транскрипцій, яких число є леґіон. Ці останні — це принагідні парафрази старших опер та пісень, що були тоді в моді; їх Ліст складав для власного вжитку на концертах. Він сам не привязував до них більшої ваги, а коли його хтось раз питав, чому їх опубліковує, відповів йому: Я не міг би так часто приймати у себе моїх дорогих приятелів та гостити їх пстругами й шампанським вином, друкуючи тільки мої оригінальні композиції. — Безперечно, що ті транскрипції, дякуючи зручній розвязці технічної і мельодійної проблеми, є найбільше приступні і тому, хоч не дають повного музичного вдоволення, вони у нас найбільше знані. Та з тих творів не можна оцінювати вартости фортепянових композиций Ліста; щойно в оригінальних фортепянових творах виступає справжній його стиль. У фортепяновій літературі вони займають дуже визначне становище. Вони разом з творами Баха, Бетовена, Шумана і Шопена стали conditio sine qua non пяністичної освіти і нема майже ні одної програми пяністичного концерту, яка моглаб обійтися без них. Тут відкриває Ліст нові горизонти інтерпретаційних можливостей, а впроваджуючи своєрідну методу фіґурації акордів і нову орнаментику (vibrato), викликує орхестральні ефекти на фортепяні. Переконуюча сила тих реформ виходить безпосередньо з характеру фортепяну як інструменту, і так вони лягли в основу нового фортепянового стилю. Сюди належать: трансцедентні етюди, які побіч Шопенівських повинні бути vademecum кожного пяніста; дальше шкіци і настроєві картини з мандрівок по Швайцарії й Італії (Années de pelerinage), а найголовніша є соната h-moll, твір, в якому Ліст старається зреалізувати ідею „малюнку тонами" (Tonmalerei), ідею, яку він так богато розвиває в своїх симфонічних поемах. Зміст тієї сонати — це боротьба демонів тьми зі світлом, це бунт сірої маси проти всього, що виростає поза буденщину, це малюнок сизифових зусиль до світла і до ідеалів, мабуть картина власних змагань композитора до переведення нової доси незнаної ідеї. Можна також причислити тут транскрипції Бахівських органових композиций та пісень Шуберта. Зокрема ці останні визначуються таким богацтвом оригінальних перетворюючих моментів, що випадалоб їх назвати радше транс-субстанціяціями, не транскрипціями. Про мадярські рапсодії каже Д'Альбер: „Скільки великого духа, який чар фантазії йде на зустріч нам у тих творах! В тих рапсодіях передав Ліст, як ніхто инший, стиль і характер мадярської народньої музики".

У тій фазі розвою царина фортепяну стала Лістови за тісна. До здійснення його ідей, до переведення в життя всіх кольористичних цілей треба було нових засобів, які могла йому дати тільки орхестра.

Ліст як дірігент працює, подібно як пяніст-віртуоз, над поглибленням інтензивности музичної експресії. Його темперамент, суґестивна сила волі та субтельне вичування всіх інтенцій компоніста ставляли його інтерпретацію чужих і своїх творів на небувалу досі височину.

Архітектонічним степенуванням деталів він осягав фасцинуючу одноцільність провідної ідеї твору. На цьому становищі він не тільки творить школу (Більов, Ганс Ріхтер), але своїми впливами підтримує великодушно цілий ряд компоністів (Берліоз, Корнеліюс і ин.), виконуючи прилюдно їх твори та помагаючи їм в осягненні позиції в музичному світі. Так він віддавав безкорисно цілу свою особу на услуги инших. Згадаю тільки про біографію Шопена, яку написав Ліст по його смерти. Ця книжка написана в дуже шляхотному тоні. Чи багато подібних зразків маємо в собоній літературі, де один мистець вшанував би другого таким монументом любови й пієтизму?

Студії над творами Вагнера викликують переворот у його дотеперішній ідеольоґії; він пізнає, що тут є щось нове, похоже на те, що нераз ворушило ним до глибини, те, що він вагався перевести в діло. Тут здійснюється його ідея про нові можливости музичної експресії і він відкриває дорогу до своєї симфонічної творчости. Він каже між ин. у своїх Essays: „Правда, що річи, які належать тільки до зовнішнього світа, не дають музиці безпосередніх точок опору, та що навіть найгірший учень-маляр змалює вірніше кількома рисами краєвид, ніж музик з усіми засобами найліпшої орхестри, — але зате, коли всі ті річи прийдуть у якийнебудь звязок із духовим життям людини, коли вони захоплять субєктивну сферу її почування, перейдуть у світ мрій, подиву, чи глибокого відчуття: чи вони тоді не безпосередньо споріднені з музикою, і чи музика не в силі перекласти їх на свою чудову мову?"

Його субєктивні почування, викликані зовнішніми подіями або рефлексіями над психічними чи соціяльними проблемами, стають змістом його симфонічної творчости, бо вона є взагалі консеквентним наслідком його переживань у творах Дантого, Ґетого, Гюґа й ин., як і вражінь під впливом природи. Та він не тільки дає вислів своїм почуванням, але надає музиці поетичну чи фільософічну тенденцію, зближуючи її більш до життєвих появ. Він удержує найкращу гармонію між цариною своїх внутрішніх почувань та програмою. які